

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/144/2017
Identifikačné číslo spisu:	1714205538
Dátum vydania rozhodnutia:	21.06.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1714205538.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci maloletého Y., narodeného XX. septembra XXXX, bývajúceho u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, so sídlom v Pezinku, Moyzesova 2, dieťa matky Y., bývajúcej v T., zastúpenej Advokátskou kanceláriou Ivan Syrový, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Kadnárova 83, IČO: 47 232 765, a otca Y., bývajúceho vo U., zastúpeného Mgr. Michalom Tomaschekom, advokátom v Bratislave, Laténska 67, za účasti Okresnej prokuratúry Pezinok, so sídlom v Pezinku, Šenkvickej cesty 5, o úpravu styku otca a nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 12 P 225/2014, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 6. septembra 2016 sp. zn. 11 CoP 113/2016, 11 CoP 379/2016, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 6. septembra 2016 sp. zn. 11 CoP 113/2016, 11 CoP 379/2016 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 11 CoP 113/2016 zo 7. decembra 2016 v časti výroku, ktorým zmenil výrok rozsudku Okresného súdu Pezinok č. k. 12 P 225/2014-43 zo 17. decembra 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 12 P 225/2014-74 z 29. novembra 2016 tak, že otec má právo styku s maloletým každý nepárny týždeň v roku od soboty 8.00 hod. do nedele do 18.00 hod., a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 12 P 225/2014-43 zo 17. decembra 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 12 P 225/2014-74 z 29. novembra 2016 upravil styk otca s maloletým dieťaťom každý nepárny týždeň v mesiaci v kalendárnom roku od piatku od 15.00 hod do nedele do 17.00 hod, a to od 1. marca 2016, do 1. marca 2016 každý nepárny týždeň v mesiaci v kalendárnom roku od soboty od 9.00 hod. do nedele do 17.00 hod., s výnimkou vianočných a veľkonočných sviatkov a mesiacov júl a august v kalendárnom roku, ktoré sú upravené osobitne, každý kalendárny rok počas Vianoc v čase od 26. decembra od 9.00 hod. do 28. decembra do 17.00 hod., každý kalendárny rok od 30. decembra od 15.00 hod. do 2. januára nasledujúceho kalendárneho roku do 17.00 hod., každý kalendárny rok cez letné prázdniny od 8. júla od 15.00 hod. do 15. júla do 15.00 hod., každý kalendárny rok cez letné prázdniny od 8. augusta od 15.00

hod. do 15. augusta do 15.00 hod., každý párny kalendárny rok počas veľkonočných sviatkov od Veľkonočného piatku od 15.00 hod. do Veľkonočného pondelka do 13.00 hod., a to vždy tak, že v uvedené dni a hodiny si otec maloletého prevezme v byte matky a v uvedené dni a hodiny vráti maloletého späť matke v jej byte. Matka je povinná maloleté dieťa na styk riadne a včas pripraviť. Týmto rozsudkom zmenil súd prvej inštancie rozsudok Okresného súdu Pezinok č. k. 11 P 24/2013-93 z 28. augusta 2013 v časti úpravy styku otca s maloletým Y.. V odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd uviedol, že rodičia nezvládajú bezproblémovú vzájomnú komunikáciu, čo vytvára medzi nimi napätie a stresujúce situácie, čo nepriaznivo vplýva na zdravý vývoj maloletého syna. Zdôraznil nenahraditeľnosť vplyvu oboch rodičov na výchovu maloletého syna. Realizácia styku, na ktorej sa rodičia v roku 2013 dohodli priniesla problémy, pretože otec sa odsťahoval z Y. do U. a pre vzdialenosť bydlísk otca a syna nie je možné realizovať doposiaľ upravený styk. Zdôraznil vplyv každého rodiča na maloleté dieťa a preto považoval návrh otca za dôvodný. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie matky rozsudkom zo 6. septembra 2016 sp. zn. 11 CoP 113/2016, 11 CoP 379/2016 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 11 CoP 113/2016 zo 7. decembra 2016 1/ zmenil výrok rozsudku prvej inštancie tak, že otec má právo styku s maloletým každý nepárny týždeň v roku od soboty 8.00 hod. do nedele do 18.00 hod., 2/ vo zvyšku rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, 3/ zamietol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, 4/ žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Uviedol, že hoci súd prvej inštancie vo veci vykonal potrebné dokazovanie, odvolací súd v časti úpravy styku maloletého dieťaťa s otcom počas víkendov zohľadnil vek maloletého dieťaťa, ako aj skutočnosť, že jeho cestovanie na Oravu vo večerných hodinách nie je v jeho záujme a za vhodnejší považuje úpravu styku počas víkendov tak, že v súlade s § 388 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) určil začiatok tohto styku o 8.00 hod. ráno. Vo zvyšku odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako správne s poukazom na § 387 C.s.p. Odvolací súd zároveň s poukazom na § 324 ods. 1, § 325 ods. 1 C.s.p., § 360 ods. 1, § 361 a § 362 C.m.p. uviedol, že nie sú splnené podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia, keďže záujem maloletého dieťaťa nie je ohrozený a vo veci samej bolo rozhodnuté a preto zamietol návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 49 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C.m.p.“) v spojení s § 396 ods. 1 C.s.p.

3. Proti prvému (zmeňujúcemu) výroku rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletého dieťaťa (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. Namietal, že nesprávnym postupom súdu mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval svoje patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uviedol, že odvolací súd sa obmedzil len na strohé konštatovanie svojho názoru, že cestovanie maloletého dieťaťa vo večerných hodinách nie je v jeho záujme, čo však nepodložil žiadnou úvahou, resp. ďalším odôvodnením. Dovolateľ zdôraznil, že odvolací súd bez doplnenia dokazovania v rozpore s § 383 C.s.p. nevychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, a preto odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá právu na spravodlivý proces. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutom výroku zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne aby vo veci sám rozhodol.

4. Kolízny opatrovník vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť.

5. Matka maloletého dieťaťa ani prokuratúra sa k podanému dovolaniu nevyjadrili.

6. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa vzťahuje Civilný mimosporový poriadok. V zmysle § 2 ods. 1 C.m.p. sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže C.m.p. neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení C.s.p. pre konanie o dovolaní otca maloletého dieťaťa.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§

35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastník, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

9. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, je dovolanie mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie - naopak - je prípustné, len ak to Občiansky súdny poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často zdôrazňuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

10. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.). Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

11. Otec maloletého dieťaťa v dovolaní namieta vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p., t. j., že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorá podľa jeho názoru spočíva v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu vo vzťahu k zmene rozsudku súdu prvej inštancie ohľadne úpravy styku otca s maloletým dieťaťom.

12. Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 ods. 2 C.s.p. (predtým § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.), je nepreskúmateľné.

13. Dovolací súd poznamenáva, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť (nedostatok odôvodnenia) rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

14. Na záseade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, prijaté na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho

súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

15. S poukazom na citované stanovisko len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (teraz § 420 písm. f/ C.s.p.), a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabikh proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, sťažnosť č. 8269/02, Protzenko proti Rusku, sťažnosť č. 13151/04, Tishkevich proti Rusku, sťažnosť č. 2202/05, Lenskaya proti Rusku, sťažnosť č. 28730/03).

16. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti (ktorou zmenil výrok rozsudku súdu prvej inštancie), trpí vadou v konaní podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Konanie v tejto časti je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016 a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania.

17. V súlade s § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p. musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p., je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma účastníkovi možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jeho právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 420 písm. f/ C.s.p.), pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

18. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Vychádzajúc z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu možno jednoznačne konštatovať, že neobsahuje žiadne dôvody vedúce odvolací súd k zmene časti výroku rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že „zohľadnil vek maloletého, ako aj skutočnosť, že jeho cestovanie na Oravu vo večerných hodinách nie je v jeho záujme. Za vhodnejší považuje (odvolací súd) úpravu styku počas víkendov tak, že určil začiatok tohto styku o 8.00 hod. ráno.“ Odvolací súd však vôbec neuviedol, na základe čoho dospel k uvedenému záveru, ani prečo je takáto úprava styku pre maloleté dieťa vhodnejšia, a to aj v kontexte s vyjadrením dovolateľa o jeho možnosti skoršieho odchodu z práce za účelom plnohodnotného styku s maloletým dieťaťom. Jeho rozhodnutie preto malo ozrejmiť skutkové a právne závery takým spôsobom, aby účastník nemusel hľadať odpoveď na pre vec rozhodujúce skutočnosti v rovine dohadov a aby mohol skutkovo aj právne proti rozhodnutiu argumentovať. Keďže odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu uvedené obsahové náležitosti nemá, možno skonštatovať, že je nepreskúmateľné.

19. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v otázke väd konania namietaných otcom maloletého dieťaťa má za následok, že napadnuté rozhodnutie (v zmeňujúcej časti) nespĺňa požiadavky

stanovené odvolaciemu súdu v ustanovení § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p. na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie otca maloletého dieťaťa procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ C.s.p. a dovolateľ v ňom dôvodne namieta ním uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože mu týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ C.s.p., ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.).

21. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.